

Viernes, 1 de marzo 2013

LAVANGUARDIA.com | Edició impresa

Anterior

Següent

OPINIÓ

Democràcia, pluralisme, benestar

EDICIÓ IMPRESA OPINIÓ | 01/03/2013 - 00:00h

FERRAN REQUEJO

Les democràcies del segle XXI necessiten transformar-se per tal de poder tant realitzar més bé els seus valors, com evitar disfuncions i deficiències generals: corrupció, escassa separació de poders, partitocràcia, poca participació ciutadana, ineficient regulació de grups econòmics i financers, reduïda incidència en qüestions globals (pobresa, ecologia). No totes les democràcies són iguals, però totes presenten marges de millora.

En el nostre context s'hi afegeixen dues deficiències específiques: l'absència de tractament de la plurinacionalitat de l'Estat i un model de descentralització molt insuficient. Es tracta de dues qüestions diferents que requereixen solucions també diferents, però que han estat confoses des de la transició.

En la qüestió territorial, la Constitució del consens (1978) va pagar el preu de les indefinicions i ambigüitats. Recordem que es va fer amb un exèrcit amenaçant, encara molt vinculat a la dictadura, i sota la direcció d'elits sorgides del règim anterior. Quedaren sense definir aspectes fonamentals susceptibles d'interpretacions no només diferents, sinó contradictòries. Es creia que l'esforç de consens que va possibilitar aprovar el text permetria resoldre els conflictes de futur. Error. Més de tres dècades després, el model autonòmic ha esdevingut obsolet en termes de reconeixement i acomodació del pluralisme, i d'autogovern efectiu (interpretació de drets, lleis de bases, lleis orgàniques, competències d'execució, política europea, etcètera).

L'Estat espanyol no ha fet mai seu el pluralisme nacional i lingüístic interns. És un Estat del que les institucions i ciutadans de Catalunya s'han de defensar constantment -en termes de drets, benestar, fiscalitat, llengua, àmbit internacional, etcètera-. Després dels esforços dels primers tribunals constitucionals per posar cert ordre, la sentència sobre l'Estatut del deslegítim Tribunal Constitucional del 2010 ha establert un marc legal rígid, estret i de molt poca alçada política i intel·lectual. Avui, aquest marc ja no és una realitat ambigua respecte a Catalunya: és una realitat hostil. L'independentisme de la majoria dels catalans és avui una posició totalment racional.

El Partit Socialista (em refereixo tant al PSOE com al PSC) pretén defensar una tercera via. Li diuen la via federal. D'entrada podria semblar una proposta atractiva. La política comparada ofereix diferents models federals -hi ha 23 federacions al món, cap d'elles coincident, juntament amb estats associats, federacions i confederacions-. Els models més pluralistes, descentralitzats i asimètrics ofereixen elements interessants pel cas de Catalunya, però altres resultarien totalment desencertats: segons quin sigui el model federal que s'adoptés, el resultat seria encara pitjor que l'Estat de les autonomies. El problema és que no se sap quin és el model que el Partit Socialista proposa. Els seus documents interns són d'un nivell analític decebedor. Sembla que no saben de què parlen. Defensar el federalisme sense dir quin model es proposa és simplement vendre fum. I després de tres dècades, a Catalunya la situació ja està molt cremada com per comprar fum.

Recentment, Rubalcaba ha resumit en cinc punts el que entén per federalisme: reforma del Senat, menys centralització, reforma del finançament, cooperació (conferències de presidents) i més autonomia municipal. Tot establert des de la perspectiva de la igualtat dels espanyols. Tanmateix, això, o bé és com no dir res, o és simplement antiquat o pervers. El centre de gravetat és precisament establir què són i com s'estructura el reconeixement del pluralisme, les competències, l'òrgan que decideix sobre els conflictes (i qui l'anomena), la fiscalitat, els drets col·lectius i de veto, les asimetries de diferents àmbits (simbòlic, econòmic, social, europeu, internacional), etcètera. El poder municipal és competència de les unitats federades a la majoria de països federals de referència. La cooperació no és millor per principi que la competitivitat, etcètera. El líder socialista encara pensa en termes d'Estat unitari; no en termes federals i encara menys en termes plurinacionals.

No cal ser un especialista per veure que la proposta socialista resulta conceptualment deficient i institucionalment obsoleta. De fet, no és una proposta. Per ser-ho hauria de concretar el seu contingut i establir com s'implementa. Els socialistes no han fet mai cap de les dues coses. El llenguatge emprat, a més, reflecteix una cultura política unitarista, afrancesada, així com un nacionalisme molt impermeable al pluralisme.

En definitiva, tant l'experiència com la racionalitat de futur indiquen que els catalans hem de tirar pel dret. És a dir, hem de construir el nostre propi Estat de dret per esdevenir una societat més lliure, amb més benestar i influència al món. És una qüestió de dignitat col·lectiva. En el país sobren recursos de tot tipus per fer-ho, i per fer-ho bé. El Govern i el Parlament han de liderar el procés. Amb rigor, professionalitat i generant legitimitat interna i internacional. Però la societat civil i la ciutadania són la base i el motor del canvi. Hi haurà un moment de ruptura, sigui a través d'un referèndum o a través d'eleccions, mobilització popular i legitimitat internacional. Un futur molt millor és possible. En termes de democràcia de qualitat, de benestar i de

reconeixement internacional.

Anterior

Següent
